

BENISSA : Parròquia de la Puríssima
Concepció i Sant Pere Apostol.

- LES CAMPANES -

Referim en aquest capítol el llenguatge de les campanes i el missatge que transmeteixen. Desconeguent els antics tocs per l'absència de subjecte dialectal de l'època i mancança de documentació adient fem ús de la coneixença dels actuals escolans i de la nostra pròpia percepció. La present informació és la referida a l'actual campanar de quatre campanes atenent a que el de l'antiga església de Sant Pere mancava i no tenia més que tres campanes.

Les tres velles campanes de l'església de Sant Pere foren instal·lades en 1929 al nou temple. Eren tres i foren refundides a l'any 1867. Com la de Sant Pere era la més grossa de les tres es construí una de nova i més gruixuda que prengué el nom de la Puríssima Xiqueta. Menys l'antiga de Sant Pere foren destruïdes a la revolta bèl·lica de 1936 i fetes de nou a primers de la dècada dels anys quaranta del present segle i sota la rectoria de mossén Francesc Martínez. La de Sant Pere fou refundida a l'any 1949 i el conjunt electrificat a les darreries de la dècada dels anys seixanta sota el rectorat de mossén Juli Alcaraz. Al present estan esquerdades les de la Puríssima i la de Sant Pere servint a soles la primera per donar les hores i en un lamentable estat de conservació, mentres que resta muda la de Sant Pere.

* SANT PERE REFOSA PER PORTILLA AL 1992

Prenen el nom de Puríssima Xiqueta, Sant Pere, Sant Josep i Sant Francesc d'Assís. Pesen: 1.133 Kg, 800,333 i 120. Les boques són de 1,27.1, 13.0,80 i 0,64.

Fins el moment de la seua electrificació, necessària per la dificultat de trobar personal per a revoltar-les i els perills a que es lliuraven si es revoltava de nit, la feina era encomanada a una colla de campaners que es transmetien l'ofici de pares a fills.

Els tocs manuals es feien amb les cordes adients ordenades de més a menys grossor. Per les diferents funcions i tocs pertinents existeix el següent repertori transcrit i estudiat per Xavier Santacreu Cabrera, mestre de música de Benissa:

ALBA.-Primer toc: La campana de la Puríssima dona tres tocs molt espaiats aproximadament a cada dos segons. Seguidament tocs seguits amb la campana de Sant Pere a més velocitat
Després d'una pausa, amb la mateixa campana un sol cop que asenyala el primer toc.

Segon toc.-Vàries campanades amb la de Sant Pere, pausa i dos tocs amb la mateixa campana.

Tercer toc.-Vàries campanades amb la de Sant Pere, pausa i tres tocs i tot seguit un repic amb la de Sant Francesc.

AVE MARIA I NIT.-Aquest toc es dóna a migdia el de la nit abans de la missa vespertina. Es semblant al de l'alba, però com el del primer toc.

ANIMES.-Se tocava al voltant de les deu o onze de la nit. Eren tres tocs amb la de la Puríssima, lents i espaiats seguits de dos cops curts.

MISA MAJOR.-Primer toc: Repic amb la campana de Sant Francesc seguit de varios "drangs" a velocitat aproximada d'un cop per segon. Després, una pausa i una campanada amb la de la Puríssima.

-Segon toc: Repic amb la de Sant Francesc, un drang altre repic amb la mateixa, varios drangs a la mateixa velocitat que adés i pausa. Després, dues campanades amb la de la Puríssima.

Tercer toc: Repic amb la de Sant Francesc, un drang, altre repic amb la de Sant Francesc.

DISSABTE I VESPRES DE FESTA.-Toc que es dóna a migdia i a la nit, abans de missa vespertina. Se toquen varios drangs (deu o quinze) com si es tocara a missa però sense el toc final i la cadència molt més que aquest toc.

SOTERRAR.-Existien diferents categories. Avui estan tots regulats per un sol model.

Soterrar de CAPA I CREU: Pràcticament no ha aplegat a fer-se ús d'aquesta categoria, reservada antigament a pobres transeunts.

Soterrar de TERCERA CATEGORIA.-Consistia en tres drangs molt espaiats, aproximadament cada 3 ó 4 segons de tres cops amb tres campanes diferents (Sant Francesc, Sant Josep i Sant Pere). El grup de tres cops es repetia tres vegades. Pausa. Al darrer una campanada amb la de la Puríssima per al primer toc. El procés es repetirà en cadascú dels tres tocs abans de la missa, encara que el segon eren dues campanes finals amb la de la Puríssima i el darrer toc tres campanes seguides d'un repic amb la de Sant Francesc.

Soterrar de SEGONA CATEGORIA.-Segons el difunt fos home o dona variava el nom de drangs i el nombre de vegades en que es repeteix el grup de tres campanes (Sant Francesc, Sant Josep i Sant Pere), estant quatre per dona i cinc per a home.

Soterrar de PRIMERA CATEGORIA.-Paregut al de segona, però el nombre de drangs i de repeticions del grup de tres campanades es de sis per a dona i set per a home.

Els soterrars de segona i primera anaven acompanyats de mig vol del grup de quatre campanes. El mig vol es tocava des de que el clergue sortia de l'església fins que tornava amb el difunt. Després del funeral i acompanyant el clergue al difunt fins l'acomiadament del dol no se'n tocava ja cap de toc. El mig vol es feia fent que la campana no aplegara a donar la volta completa i superposant-se el so de les quatre a diferent velocitat que és major quan més menuda és la campana.

Soterrar de PREVERE.-Com u de PRIMERA encara que el nombre de drangs és nou. Si fos el Papa seria de vint-i-u tocs.

Soterrar d'albat.-Es toca amb la de Sant Francesc. Un cop seguit de dos més junts. Repetit varies vegades.

TOC DE CONFESSIO.-Igual com el toc d'albat però amb la campana de Sant Pere.

TOC DE SERMO.-Igual com el darrer però amb la campana de la Puríssima.

TOC DE LA NIT D'ANIMES.-Com el de soterrar de clergue.

TOC DE FOC.-Totes les campanes a la vegada i en drangs seguits.

VOLS GENERALS.-Es fa a la vespra de les festes grosses al toc de l'Ave Maria i al de nit. Pausa i tres vegades.

MIG VOL.-A banda del que es feia al soterrar es podia fer el dia de Totsants a migdia, al toc de nit i al toc d'ànimes. Pausa i tres vegades més.

Les campanes dels ermitoris, a saber: Santa Anna, Sant Jaume, Pedramala, Lleus, Fanadix, Benimarraig, Pinos i el de la Residència toquen a missa amb repic general. En l'actualitat el de l'església de les francescanes no té culte i el dels oratoris privats del Tros Vell i el de l'Olivar fa temps que han deixat de sonar com així el de l'oratori privat de Bellita de mossén Joaquim Crespo que no té la campana.

El campanar del convent de francescans no té en aquest moment més que una campana, la que dóna al carrer del Pare Zacarias. Els tocs els fa amb repics breus i indicant el nombre per un toc sec.